

Provinciaal samenwerken aan mondiale solidariteit

De Vlaamse provinciebesturen vervullen al jarenlang een belangrijke rol in het mondiaal beleid. Vanuit de verschillende provinciale bevoegdheden en expertises leggen ze in hun mondiaal beleid verbanden tussen lokale en globale contexten en actoren. Samenwerking stimuleren - lokaal rond mondiale thema's én mondiaal met actoren van over de hele wereld – loopt dan ook als een rode draad doorheen de werking. Het provinciaal mondiaal beleid maakt hiermee de ambities rond internationale solidariteit concreet.

Zelf hebben de provincies de ambitie om minstens 0,7 procent van hun exploitatiebudget te besteden aan officiële ontwikkelingshulp (ODA¹); via zelf geïnitieerde regio-werkingen of via ondersteuning aan een breed scala van partners: 4e pijlers, ngo's, lokale besturen, de academische wereld, ...

Daarnaast versterken provinciebesturen via advies, vorming, uitwisseling en sensibiliserende en informatieve materialen de capaciteit van lokale besturen bij de uitbouw van een lokaal mondiaal beleid én het wereldburgerschap van hun inwoners.

Context, doelstelling en methodes

Klimaatopwarming, wereldwijde armoede, groeiende ongelijkheid tussen en binnen landen, pandemieën, oorlog, migratie... confronteren de wereld en haar bewoners met belangrijke uitdagingen. Evoluties over de hele wereld hebben een invloed op onze manier van leven. Op sommige gebieden is het niet vijf, maar één voor twaalf. Provinciebesturen nemen, conform artikel 2 van het Provinciedecreet, hun verantwoordelijkheid en zetten in op duurzame ontwikkeling. Inherent heeft duurzame ontwikkeling een internationale component. Een bestuur dat duurzaam handelt, neemt immers steeds de internationale dimensie en de – al dan niet bewuste – mondiale implicaties van haar besluiten mee in overweging.

De ultieme doelstelling van lokaal mondiaal beleid is drieledig:

- emancipatie van wie niet gehoord wordt;
- integratie van mensen en groepen uit de periferie in het centrum van de maatschappij;
- hulp bieden in noodsituaties.

Om die doelstellingen te bereiken, zetten provinciebesturen in op de drie pijlers van lokaal mondiaal beleid:

- mondiale samenwerking;
- mondiale beleidskeuzes; en
- wereldburgerschap.

Naast deze doelstellingen, leggen de provincies zelf ook één bijkomend accent: de provincies stimuleren tenslotte ook de lokale besturen in Vlaanderen in hun eigen mondiaal beleid.

¹ Official Development Assistance; zie ook de OESO-norm om minstens 0,7% van het Bruto Nationaal Product aan ontwikkelingshulp te spenderen.

Mondiale samenwerking

Mondiaal beleid is een gedeelde verantwoordelijkheid van elk bestuursniveau: zowel van de federale en Vlaamse overheid, als van de provincies en lokale besturen. De budgetten die de provinciebesturen besteden aan ondersteuning van organisaties, projecten en programma's in de Development Assistance Committee (DAC)-landen² zijn deel van de officiële Belgische ODA-cijfers, en dragen zo bij tot het realiseren van de 0,7%-norm, die ons land zichzelf oplegt om te behalen.

De verschillende Vlaamse provinciebesturen besteden zelfs tot 1% van hun exploitatiebudget aan projecten met het globale Zuiden. Hoewel er veel verschillende actoren actief zijn in de wereld van de mondiale solidariteit, ondersteunen de provincies in het bijzonder projecten van 4de-pijlerorganisaties, zowel financieel als inhoudelijk. Deze 4de-pijlerorganisaties hebben internationale solidariteit niet als professionele *core-business*, maar zetten zich er toch voor in en vinden bij andere beleidsniveaus geen of moeilijk ondersteuning. De specifieke ondersteuning door de provincies wordt dan ook op het terrein als essentieel geapprecieerd.

- Elke provincie heeft een subsidieprogramma waar die verschillende actoren beroep op kunnen doen. Zo ondersteunen de vijf provincies sinds 2019 zo'n 1.256 projecten in het globale Zuiden voor een totaalbedrag van 12.456.279,43 euro. Meer dan 90% van de projecten in het globale Zuiden zijn 4de pijler initiatieven.
- Elke provincie organiseert vorming en evenementen. Daarnaast zetten ze ook gezamenlijke vormingen voor 4de-pijlerorganisaties op, zoals een uitwisseling rond onderwijs in Congo in juni 2022 of een lerend netwerk tuinen in november 2022 opgezet door de provincies Oost- en West-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Antwerpen. De provincies organiseerden in totaal al 53 vormingen voor 4de pijlerorganisaties.
- Naast vormingen, ontwikkelen de provincies ook tools die de werking van de vierde pijler verbeteren. De provincie Vlaams-Brabant ontwikkelde bijvoorbeeld een online tool die organisaties in staat stelt om de klimaatimpact van hun Zuid-project op een laagdrempelige manier in kaart te brengen.
- De ondersteuning door de provincies geeft niet alleen groeikansen aan kleine en grote, persoonlijke en innoverende projecten in ontwikkelingslanden, maar vergroot ook lokaal het draagvlak voor internationale solidariteit. Door spelers te ondersteunen die elders moeilijk ondersteuning vinden, erkennen de provincies bovendien de diversiteit van het werkveld.
- Naast inhoudelijke ondersteuning in de vorm van advies en vorming, en financiële ondersteuning via subsidieprogramma's, organiseren de provincies ook op eigen initiatief de uitbouw van structurele of thematische samenwerkingsverbanden met regio's uit het globale Zuiden. De vijf provincies samen zetten deze legislatuur al 20 projecten en programma's op voor een totaalbedrag van 10.033.264 euro. De meerwaarde van de regioprogramma's ligt in de samenwerking tussen verschillende actoren, het investeren in beleidsontwikkeling, het opbouwen van goede (participatie)praktijken met de overheid, langlopende relaties met de partners en een meer integrale benadering van samenwerkingen.

² De DAC is een commissie van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) die monitort hoeveel ODA landen geven.

Mondiale beleidskeuzes: interbestuurlijke samenwerking, beleidsontwikkeling en voorbeeldfunctie

De provinciebesturen zetten in op acties die het lokaal, Vlaams en federaal beleid rond ontwikkelingsamenwerking aanvullen en versterken.

Met het oog op een effectieve en coherente aanpak staan samenwerking, afstemming en uitwisseling tussen verschillende spelers (zowel overheden als civiele spelers) centraal. De provinciebesturen staan dan ook sterk als intermediair bestuursniveau dat diverse beleidsniveaus met elkaar verbindt, dat netwerken uitbouwt tussen de vele actoren in de sector internationale solidariteit, het hoger onderwijs en het bedrijfsleven. Deze netwerken brengen expertise samen. Zo reikt de provincie Antwerpen jaarlijks de [Prijz voor Mondiaal Onderzoek](#) uit. Via deze prijs wil het Antwerpse provinciebestuur, i.s.m. de academische wereld, onderzoek over mondiale thema's stimuleren. De prijsuitreiking is daarnaast ook een belangrijk netwerkmoment voor de sector.

De activiteiten die de provincies organiseren, hebben zowel impact in de eigen provincies als in het globale Zuiden. Overleg met de sector, ontwikkelen van gezamenlijke initiatieven, eigen vormingsmomenten, tentoonstellingen, of debatten rond bepaalde thematieken en ondersteuning van verschillende spelers zijn bovendien gericht op visieontwikkeling en afstemming met de sector.

Met hun bovenlokale perspectief, eigen opgebouwde expertise en hun inzichten in de lokale realiteit en afstemming met de sector, leveren de provincies dus een belangrijke bijdrage tot de beleidsvorming.

Mondiaal burgerschap, werken aan draagvlak in de eigen provincie

De provinciebesturen werken daarnaast aan een draagvlak voor internationale solidariteit. Ze zetten daarbij in op hun voorbeeldfunctie en de organisatie van vormingen en evenementen. De meeste provincies stellen ook via gespecialiseerde documentatiecentra tal van materialen ter beschikking. Oorspronkelijk ontstonden deze documentatiecentra om te werken rond wereldburgerschap, maar de thema's gaan steeds breder: NT2 (Nederlands als tweede taal), mediawijsheid,... In het verlengde van die collecties organiseren de provincies ook vormingen en voorzien ze ondersteuning op maat.

Door zelf evenementen rond internationale solidariteit en initiatieven met lokaal en bovenlokaal karakter te organiseren en/of te ondersteunen, vullen de provincies een belangrijke lacune op in het huidige aanbod die andere spelers niet kunnen opvullen.

Net zoals in de bredere maatschappij, streeft ook de sector van internationale solidariteit naar diversiteit binnen haar organisaties en structuren. Diaspora-organisaties (verenigingen van mensen uit een bepaald land of regio die zich verenigen) zijn bruggenhoofden om verschillende nationaliteiten met elkaar in contact te brengen en de link te leggen tussen lokale sensibilisering en integratie én internationale solidariteit. Door deze organisaties als bijzondere partners te definiëren, spelen de provincies dan ook een voortrekkersrol in de integratie van deze groepen en de dekolonisering³ van de sector en de lokale besturen.

³ Met "dekolonisering" bedoelen we dat we willen afstappen van het narratief van de (historische) kolonisator die de 'minder ontwikkelde' gaat vertellen hoe hij/zij/het land zich moet ontwikkelen. Dit impliceert immers het in stand houden van historische machtsverhoudingen door middel van het discours. Dekolonisering betekent dus o.a. afstappen van de tegenstelling Noord versus Zuid en van termen die dit narratief ondersteunen, zoals bijvoorbeeld 'ontwikkelingslanden'.

Ondersteuning van lokale besturen in de ontwikkeling van een lokaal mondiaal beleid

De provinciebesturen vervullen een voorbeeldfunctie op het vlak van internationale solidariteit met hun duurzaam aankoopbeleid, bijzondere aandacht voor eerlijke handel, klimaatplannen, subsidiereglementen... Vanuit de eigen praktijkervaring en expertise reiken de provinciebesturen daarom modellen en methodieken aan die de lokale besturen inspireren en ondersteunen.

Via advies, vorming, uitbouw en uitwisseling van kennis zorgen de provinciebesturen voor capaciteitsversterking van gemeentebesturen bij de uitbouw van een lokaal mondiaal beleid. De provincies bereiken een maximaal aantal steden en gemeenten via hun gediversifieerde procesmatige aanpak, die rekening houdt met de verscheidenheid van lokale besturen. Belangrijk is daarbij dat zowel de besturen zelf als de civiele samenleving betrokken worden. Bij de ondersteuning van lokale besturen zetten de provincies bovendien in op de uitbouw van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarbij dankzij een geïntegreerde aanpak, linken gelegd worden over beleidsdomeinen heen. De ondersteuning van gemeentebesturen gebeurt ook waar nodig zoveel mogelijk in overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Een mooi voorbeeld van de provinciale ondersteuning is de campagne rond de 10 mondiale uitdagingen waarmee de provincie Oost-Vlaanderen al 23 lokale besturen kon overtuigen om een aantal acties rond lokaal mondiaal beleid tot een goed einde te brengen. Op die manier stimuleren de provincies de gemeenten en steden in hun wereldburgerschap, het nemen van duurzame en rechtvaardige beleidskeuzes en het aanzetten tot solidaire actie bij de bevolking, lokale verenigingen en bedrijven.

Via hun inzet op integratie van vluchtelingen en mensen met een migratieachtergrond trekken sommige provinciebesturen de ondersteuning van het globale Zuiden door in de eigen regio. Dit gebeurt binnen het kader van provinciale bevoegdheden zoals arbeidsmarkttoeleiding en flankerend onderwijs en steeds in overleg met en aanvullend op initiatieven van lokale besturen, Vlaamse Agentschappen en het maatschappelijk middenveld.

Toekomstige ambities

De komende legislatuur versterken we de samenwerking met de Vlaamse koepel van niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en VVSG zodat we een gebiedsdekkend aanbod bekommen. Daarnaast werken we samen met kennisinstellingen ter versterking en uitvoering van het provinciaal beleid. Een optimale synergie van provinciale acties en activiteiten in afstemming met Vlaamse, Federale en Europese overheden garandeert tenslotte een kwalitatieve regionale, bovenlokale samenwerking met impact. Samenwerking zit immers in het DNA van de provincies en ook bij provinciaal mondiaal beleid is dat zo.

Onze concrete provinciale ambities voor de volgende legislatuur zijn:

- Verderzetten van de 0,7%-norm (aandeel van exploitatiebudget naar ontwikkelingshulp);
- Leave no one behind: verderzetten en uitdiepen van ondersteuning van partners die elders moeilijker aan de bak komen, in het bijzonder de vierde pijlers en hogescholen;
- Bijdragen aan de dekolonisering van de sector en van het eigen bestuur. Diaspora-organisaties zijn daartoe een belangrijke doelgroep en partner;
- Samenwerking met 11.11.11 en VVSG verderzetten met het oog op een gebiedsdekkend aanbod;

- Optimaal afstemmen van provinciale acties en activiteiten in functie van regionale en bovenlokale samenwerking; in afstemming met Vlaamse, Federale en Europese overheden.